

21 augustus 2022

'EEN NIEUWE START'

Jozua 1, vers 1 t/m 9

Ongeveer een half jaar geleden was er een serie op NPO – de dramaserie Swanenburg – over de dramatische ontwikkelingen binnen de gegoede familie Praal. Waarom ik aan deze serie moest denken: de eerste aflevering begon met een scene op de begraafplaats. Vader Praal was overleden en werd begraven. Pas later kreeg je steeds meer over deze vader te weten, maar je viel het verhaal dus binnen bij de begrafenis. Niet echt een mooi moment om een serie mee te beginnen. Maar dit was niet voor niets.

Eigenlijk net zoals bij het boek Jozua. Ook het boek Jozua begint met een sterfgeval. Jozua 1, vers 1: 'het gebeurde na de dood van Mozes, de dienaar van de HEERE, dat de Heere tegen Jozua zei'. Kon de schrijver van het boek Jozua niet iets fraaier beginnen en ons niet misschien op een wat andere manier meenemen in de geschiedenis die nu gaat beginnen...? Nou, heel bijzonder: ook het Bijbelboek na het boek Jozua begint op dezelfde manier. Richteren 1,1: 'het gebeurde na de dood van Jozua'. Precies hetzelfde begin! (In het Hebreeuws zijn het precies dezelfde woorden.)

Je komt het verhaal binnen via een overlijden, net zoals bij de zojuist genoemde televisieserie. Bij die televisieserie bleek deze begrafenisscene aan het begin juist de sleutel te zijn om straks alles te gaan begrijpen... Nu ook zo hier bij Jozua. Deze eerste woorden aan het begin van het boek Jozua - 'het gebeurde na de dood van Mozes' – zijn heel veelzeggend.

Want tja, daar staat Jozua. De opvolger van Mozes. In het boek voor Jozua – het boek Deuteronomium – wordt uitgebreid verteld hoe bijzonder Mozes is geweest. Het boek Deuteronomium eindigt met te zeggen 'er is in Israël geen profeet meer opgestaan zoals Mozes'. Er is nooit meer zo iemand geweest zoals Mozes. En nu slaan wij de bladzijde om – het boek Deuteronomium is uit - en daar wordt Jozua in het gelijknamige boek Jozua aangesteld als opvolger van Mozes. Hoe zou hij dat toen hebben beleefd hè? Jozua moest iemand opvolgen, die eigenlijk niet op te volgen was. Hij kreeg de verantwoordelijkheid over een heel volk, het volk Israël, dat al decennialang onderweg is door de woestijn. En daar staat hij nu met dat volk aan de oever van de Jordaan. Straks moeten ze oversteken en dat land aan de overkant veroveren. Nu, Jozua was zelf al aan die overkant geweest, als verspieder. Hij had gezien hoe sterk dat volk aan de overkant was en hij wist dat de meeste van zijn collega-verspieders het totaal niet zagen zitten om dat land te gaan veroveren. Hoe zou Jozua, de nieuwe leider, daar nu hebben gestaan? In de schaduw van de grote Mozes, met de verantwoordelijkheid over dat kwetsbare volk, met de

onmogelijke opdracht om het land aan de overkant te gaan innemen?

Nu, hoe Jozua daar heeft gestaan, weet ik niet. Maar ik weet wel dat God verder is gegaan! Mozes was gestorven. De grote Mozes, wiens gelijke er nooit meer zal zijn – aldus het boek Deuteronomium. Maar het volgende boek begint heel eenvoudig met: na de dood van Mozes riep de HEERE Jozua. *God ging verder!* Wat voor Jozua en het volk toen een geweldig lastig overgangsmoment moet zijn geweest, was voor God blijkbaar slechts het volgende hoofdstuk in zijn geschiedschrijving. En zo ook later bij Jozua. Jozua zal straks ook een begaafd leider blijken te zijn – maar als Jozua daarna zal sterven, gaat het precies weer zoals na de dood van Mozes, Richteren 1,1: 'het geschiedde na de dood van Jozua dat...' *God schrijft verder aan Zijn verhaal.* Met de dood van Mozes wordt een heel belangrijke fase afgesloten en komt het volk daar zonder leider te staan – hoe moet het verder? Ach: God gaat verder. De heel eenvoudige mededeling van de dood van Mozes, waarmee de schrijver van het boek

Jozua met de deur in huis valt, is dus eigenlijk heel veelzeggend: mensen sterven, momenten komen nooit meer terug, perioden (soms heel mooie!) worden afgesloten, maar God gaat verder! En het boek Richteren zal straks dus precies hetzelfde laten zien: 'na de dood van Jozua' enz. gaat God verder!

Proeft u al iets van wat je hiervan zou kunnen leren en wat je uit deze geschiedenis moet meenemen? Er kunnen heel verschillende overgangsmomenten in je leven zijn, waarop je iets achterlaat wat niet meer terugkomt en je een onbekende toekomst voor je hebt. Een nieuwe baan. Of het moment dat je niet meer hoeft te werken en met pensioen gaat. Maar ook nog ingrijpend: het moment dat je weduwe of weduwnaar bent en steeds meer gaat beseffen: 'die tijd van weleer komt echt nooit meer terug.' Het moment dat je kinderen uit het huis gaan. Of het moment dat je ouderlijk huis is weggefallen. Of dat je moet verhuizen. Een nieuwe fase. Zo'n nieuwe fase brengt onzekerheid met zich mee. Het oude komt niet meer terug. En hoe zal het nu gaan? Hoe moet ik verder? Hoe kan ik verder? Terugkijken – ja, automatisch doe je dat en dat is ook niet verkeerd – maar het helpt niet. Maar vooruitkijken, dat is ook lastig. Want je weet niet hoe of wat. Een weduwe die pas geleden haar man had verloren, vertelde het mij vorige week nog: 'ik heb geen flauw idee hoe ik nu verder moet.' Maar wat is het dan goed om te weten: *God schrijft geschiedenis.* Waar voor ons een boek is dichtgegaan en de toekomst helemaal blanco is, schrijft God een nieuw hoofdstuk. Waar wij nog eens terugbladeren, omdat het zo goed was en liever in die oude tijd waren gebleven misschien ..., of omdat wij niet weten hoe het verder moet, omdat de toekomst zo onbekend is en zo lastig lijkt..., God gaat verder met schrijven. Zult u dat onthouden bij alle overgangsmomenten – hoe ingrijpend en diep die ook kunnen zijn? Soms weet je echt niet wat het zal gaan worden.

Maar God schrijft verder, als er voor ons hoofdstukken in het leven afgesloten worden. Vertrouw maar op God.

En dat geweldige verhaal van Mozes hè – die tijd die nooit meer zal komen, zoals de Deuteronomiumschrijver haast lijkt te vertellen – ach, voor God is het slechts een hoofdstukje uit het grote geschiedenisverhaal dat Hij met deze wereld aan het schrijven is. Want niet Mozes maakt geschiedenis. Nee, God schrijft de geschiedenis. Is er nog leven mogelijk na Mozes? Hoe dan? Kan ik nog wel verder, zo vraag je je soms af. Of nog groter: 'hoe moet het met de wereld?' Jozua 1, vers 1: na de dood van Mozes riep de HEERE Jozua... *We kunnen verder, want God gaat verder.*

Ik heb nu uitgelegd waarom dat weinig fraaie begin - die woorden 'het gebeurde na de dood van Mozes' - juist zo veelzeggend zijn. Maar nu moeten wij ook met de preek verder, want er is nog meer in dit Bijbelgedeelte te vinden wat ons kan helpen als wij een nieuwe start moeten maken.

Als God met Jozua verder gaat en een nieuw hoofdstuk gaat schrijven, dan spreekt God Jozua heel indringend toe. Misschien is het u ook opgevallen, maar drie keer werd door God hetzelfde gezegd tegen Jozua: 'wees sterk en moedig!' (vers 6, 7 en het laatste vers 9). Wees sterk en moedig. Of (andere vertaling): 'wees vastberaden en standvastig!' Jozua moet sterk zijn en dapper. Moedig. Dus ook als deze week het gezinsleven weer in het ritme van school en alle andere bezigheden gaat draaien, als wij straks als gemeente het nieuwe seizoen weer met elkaar beginnen, welke periode wij ook afsluiten en welk nieuw begin we moeten maken: wees sterk en moedig!

Maar het is wel belangrijk om te bekijken hoe deze woorden nu zijn bedoeld. Soms is die oproep 'sterk zijn hoor!' namelijk niet zo prettig om te horen. Misschien heeft u ook wel van die familieleden of kennissen, die soms tegen je zeggen: 'kom op! Houd je taai!' Maar dan denk ik altijd: 'waarom zeg je dat?' Vind je het soms lastig om te zien dat iemand niet zo sterk is? Kan je er niet goed tegen om met je eigen machteloosheid geconfronteerd te worden en zeg je daarom maar wat? Er wordt zo vaak geroepen: 'kom op!', 'sterk zijn!', 'ga ervoor!', 'laat je niet kennen!' Maar ik vind het niet de beste bemoedigingen meestal. Ik vind ze vaak wat leeg. Stuur je kinderen zo maar niet naar school. Nee, juist in een christelijke gemeente mag namelijk onze kwetsbaarheid benoemd worden en mag je je kwetsbaarheid delen met anderen. Dat is wel lastig, maar soms ook zo heilzaam! Het is soms zo heilzaam om even niet sterk en dapper te hoeven te zijn. Om even die tranen te kunnen laten zien, in plaats van ze weg te slikken.. Om te kunnen vertellen dat het niet lekker gaat, in plaats van 'Alles goed? ... Ja, hoor, prima!'. Hier in de kerk is ruimte voor kwetsbaarheid. Omdat wij voor God kwetsbare mensen zijn. Ja, nog dieper: omdat wij weten van onze zondigheid. Omdat de Bijbel ons vertelt hoe in het leven van ons mensen door de zonde zoveel barsten zijn gekomen en wij het vaak ook niet meer weten en onszelf zo gruwelijk kunnen tegenvallen. Laat dat dappere en stoere, dat 'ik heb alles goed voor elkaar' dus maar weg. Laat je masker maar thuis. Hier hoef je het niet op te zetten.

En toch...: 'wees sterk en dapper', zo luidt de opdracht die wij meekrijgen. Wees sterk en dapper, maar dan *op een andere manier*. Niet omdat jij zo moedig bent en zo optimistisch en het je allemaal wel gaat lukken dit jaar – 't komt goed! Nee: wees sterk en dapper, *omdat God belooft om met je mee te gaan*. Want voordat God (vanaf vers 6) drie keer aan Jozua gaat vertellen dat Jozua sterk en dapper moet zijn, lezen wij in het vers daarvoor (vers 5) dat God tegen Jozua zegt: 'Zoals ik met Mozes geweest ben, zal ik met u zijn. Ik zal u niet loslaten en u niet verlaten.' Prachtig! Jozua moest sterk en dapper zijn, niet omdat hij zo stoer was, maar omdat hij vertrouwen mocht hebben. Vertrouwen op God. Misschien stond hij daar wel met knikkende knieën, als hij maar zijn handen zal vouwen.

God geeft Jozua een opdracht: 'wees sterk en moedig'. Maar God stuurt nooit iemand met een kluitje in het riet. God geeft eerst wat nodig is om Zijn opdracht te kunnen volbrengen: 'Ik zal met je zijn. Ik zal je niet loslaten.' God vraagt gehoorzaamheid van Jozua. Daar kom ik straks op terug. Maar God geeft eerst een prachtige belofte, waardoor het mogelijk wordt om Hem gehoorzaam te zijn. Zijn opdrachten rusten op Zijn beloften, om het wat plechtig te zeggen.

Wees sterk en moedig, want de HEERE, uw God, is met je, overal waar je heen gaat (vers 9). Ik heb deze beloftevolle woorden vaak gelezen, als iemand naar het ziekenhuis moest gaan om geopereerd te worden. Maar het is ook prachtig om ze morgen met je kinderen te lezen, als ze weer naar school gaan of voor het eerst naar college. Mijn oom en tante – zo zag ik deze week op de kaart van hun huwelijksjubileum – hebben Jozua 1 als huwelijksstekst meegekregen. Wees sterk en moedig, want de HEERE, uw God, is met u, *overal waar u heen gaat* (vers 9). Zal je dat deze week meenemen, *waar je ook naar toe gaat?* Ga met God en Hij zal met je zijn.

Maar laten wij nog even teruggaan naar de opdracht die Jozua krijgt. Jozua krijgt de opdracht om sterk te zijn niet zomaar, omdat het leven wel eens lastig kan zijn. En de belofte dat God meegaat en ons niet los zal laten, dat was ook geen algemene tekst voor elke gelegenheid. Nee, *Jozua werd door God geroepen*. Zijn leven moest vanaf nu in het teken staan van het dienen van God. Tot voor kort had hij misschien nog in de schaduw van Mozes kunnen staan en was dat op een bepaalde manier misschien ook wel veilig – het kan best wel makkelijk zijn als je ouders geloven en je daarin meenemen, of als je door je partner erin meegenomen wordt - maar nu moest Jozua er zelf voor gaan. Gaan voor God. En daarom riep God Jozua op om sterk en moedig te zijn. God wilde dat Jozua Hem in alles zal gehoorzamen. Vers 7: 'wees sterk en zeer moedig (zeer moedig dus...) door nauwlettend te handelen overeenkomstig heel de wet die Mozes u geboden heeft. Wijk daarvan niet af, naar rechts of naar links, opdat u verstandig zult handelen overal waar u gaat.' Wees sterk en dapper Jozua, want je moet Mij gaan dienen en Mijn woorden gehoorzamen.

Wel typisch: wat was het allerbelangrijkste voor Jozua om straks een goede leider te zijn? Een cursus managementtechnieken volgen? Stressbestendig zijn? Flexibel? Veel vrienden hebben? Nee: heel dicht bij

Gods woorden blijven. Naar Gods wetten leven. Ja, echt heel serieus. 'Niet afwijken', zo zegt God. Niet naar links en niet naar rechts afbuigen. Geen alternatieve route bedenken om bij hetzelfde uit te komen. Nee: echt in Gods wegen gaan. 'Heer, wijs mij Uw weg'.

Echt in Gods wegen gaan...

Maar was is dat? Want misschien klinkt het nog wat vaag: 'Gods weg gaan'... Is dat 'je aan allemaal regeltjes houden' – niet vloeken, niet stelen, niet jaloers zijn, niet brutaal tegen je ouders zijn, niet... - nou, dat ook, maar het is meer, het is anders. *Dicht bij Jezus blijven*. Dat is de opdracht voor u en mij. Want Jezus is – zo zou je kunnen zeggen - in de plaats van de Wet gekomen. Tegen Jozua zei God 'handel nauwlettend overeenkomstig heel de Wet' (m.a.w.: doe precies wat Ik in Mijn Wetten heb geboden), maar Jezus is gekomen om de Wet voor ons te vervullen. Om echt dicht bij God te blijven moet je daarom niet alleen alle wetten kennen en die houden..., nee om echt dicht bij God te blijven moet je heel dicht bij Jezus zijn. Want Hij laat zien wat God van je vraagt. Liefde. En Hij laat je zien wat God aan ons geeft. Nog veel meer liefde! Jezus laat zien wat echt belangrijk is voor het leven. En Jezus heeft gezegd – precies zoals God eeuwen daarvoor tegen Jozua zei: 'Ik ben met jullie, alle dagen tot aan de voleinding van de wereld'. Blijf heel dicht bij Jezus.

'Wees sterk en dapper.' Ach, als je het wel gezellig vindt op school, dan heb je deze woorden misschien niet eens zo hard nodig. En als u een fijn leven heeft, ach, dan is dat 'wees sterk en dapper' misschien alleen maar nodig voor die momenten dat het even allemaal wat minder gaat. Maar zo zijn die woorden dus niet bedoeld. God vraagt van u, jou en mij, net zoals van Jozua, om ons hele leven aan God te wijden. Ook al die heel gewone dingen van school, gezin, sport, familielevens, werk, ouderdom, ziekte, noem maar op. Om in al die facetten van het leven Jezus te volgen. En al die dingen met het geloof in Jezus te verbinden. En dat niet naar eigen invulling: de een neemt het wat zwaarder, de ander wat lichter. Nee: wijk niet ter rechter- of linkerhand af! Er is maar ten diepste maar één weg: de weg achter Jezus aan. En dat vraagt best wat lef en dapper zijn. Wees sterk en moedig. Want dit vraagt steeds weer keuzen maken. Steeds kijken hoe je Hem kunt dienen in je omgang met je familieleden. In je geduld met je irritante buurman. In hoe je in je buurt laat merken dat jij christen bent. In welke doelen je voor dit nieuwe jaar stelt. In hoe je aan jezelf gaat werken. In het steeds meer ontdekken en leren van God.

God zei tegen Jozua: 'dit boek met deze wet mag niet wijken uit je mond, maar je moet het dag en nacht overdenken'. Steeds weer moesten die woorden van God in Jozua's mond zijn, dag en nacht, 24/7... Dat betekent niet dat je over niets anders meer mag praten hoor! Maar de Heere Jezus, God, moet dus wel altijd in je gedachten zijn. En wat Hij tot je wil zeggen, dat vraagt echt om aandachtig in je opnemen. Dat lezen. Dat horen. Erop kauwen. Nog eens over nadenken op de fiets of in de lift, bij de bus of aan de koffie. Wees sterk daarin! Niet zo slap zijn, niet zo lief voor jezelf. Wees moedig. Pak aan! Voor God mag je heel kwetsbaar zijn, zo vertelde ik. Maar God zoekt geen

watjes die zichzelf door Hem in de watten willen laten leggen. God zoekt mensen die voor Hem gaan – of ze nu op school zitten of achter de geraniums, op het werk, of in de revalidatie. God zoekt mensen die voor Hem gaan, omdat Hij met ons wil gaan, al de dagen van ons leven. Als je daarvoor kiest, dan maak je echt een goede start.

Ik kom tenslotte nog even terug op die televisieserie, waar ik het over had. Die vader van die familie – vader Praal - was in zijn leven echt steenrijk. Een auto die ik altijd al wilde hebben enzovoort. Maar als je tijdens de serie wat meer van hem te weten kwam... Hij had een ziekte onder zijn leden, maar die verborg hij angstvallig. Daar kon hij niet mee omgaan, want dan klopte zijn leven niet meer. Hij was verder te zwak voor tal van verleidingen: seksuele verleidingen, zijn eigen naam, 'lekker leven'. Hij had alles. Maar hij raakte ook alles kwijt. En wat heeft zijn egocentrische leven een schade toegebracht aan zijn relatie met zijn vrouw, aan zijn kinderen, ook bijna aan zijn hele bedrijf met al het personeel waar hij verantwoordelijk voor was. Het toppunt van leven waarin alles om jezelf draait en je zelf meedraait in dat hele circus van al je mogelijkheden. Maar God vraagt vandaag precies het tegenoverstelde aan jou: *mag het in jouw leven om Mij gaan? Ja, zelfs tot in de kleinste, heel gewone dingen? Dan ga Ik met jou mee*. Dat is de mooiste start die je kunt maken. Dat is de start van een nieuw leven, een rijk leven, een leven dat nooit meer zal eindigen. Wees daarom sterk en moedig! Houd vol. Want God laat niet los, maar is altijd om je heen.

Heeft u vragen of een reactie: ds. E.G. (Eddy) de Kruijf // 06- 40632938 // dekruijf@live.nl